

Ҳаёнинг ҳақиқати | Тазкия дарслари (325-дарс)

19:00 / 25.04.2025 2310

«Ҳаё» сўзи луғатда уятсизликнинг тескарисини англатади. Бошқача қилиб айтганда, «Ҳаё айбдан ва ёмонланишдан қўрқиб, ўзини паст олиш ва ўзгаришдир».

Уламолар ҳаёни турлича таъриф қилганлар:

Журжоний: «Ҳаё нафснинг бир нарсадан тортиниши ва маломатдан ҳазир бўлиб, уни тарк қилишидир», деган.

Яна: «Ҳаё қабиҳ нарсани тарк қилишга боис бўладиган ва ҳақ эгасининг ҳаққида нуқсонга йўл қўйишни ман қиладиган хулқдир», деган.

Ибн Муфлиҳ Ҳанбалий: «Ҳаёнинг ҳақиқати шуки, у бир хулқ бўлиб, гўзал нарсани қилишга, ёмон нарсани тарк этишга боисдир», деган.

Ҳаёнинг турлари:

Ҳаё икки хил – туғма ва касб қилинган бўлади. Касб қилинган ҳаё шариатда иймоннинг шўъбаларидан ҳисобланган. Шариатда шундай ҳаё талаб қилинган, туғма ҳаё эмас. Чунки туғма ҳаё ўз-ўзидан бор нарса. Гоҳида шахс касб қилинган ҳаёни ўзига яхши сингдирса, туғма ҳаё даражасига етиши ҳам мумкин.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламда ҳаёнинг икки тури ҳам жам бўлган эди. Ул зот туғма ҳаёда чачвони ичидаги қиздан ҳам ҳаёлироқ эдилар. Касб қилинадиган ҳаёда эса энг баланд чўққида эдилар.

Муновий: «Ҳаё икки хил бўлади:

Биринчиси – нафсоний. У барча нафсларда халқ қилинган бўлади. Мисоли авратни очишдан ёки одамлар ҳузурида жинсий яқинлик қилишдан ҳаё қилиш кабилар.

Иккинчиси – иймоний. У мусулмоннинг Аллоҳ таолодан қўрқиб, ҳаром ишларни қилишдан тийилишидир», деган.

«Руҳий тарбия» китобининг 2-жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2021 йил 14 апрелдаги 03-07/2439-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.